

POSTANOWIENIE

Dnia 22 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **M. B.**,
oskarżonego o czyn z art. 258 § 1 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 22 marca 2024 r.,
skargi obrońcy oskarżonego
na wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie
z dnia 30 maja 2023 r., II AKa 177/22,
w jego części uchylającej co do tego oskarżonego wyrok Sądu Okręgowego w
Lublinie
z dnia 15 marca 2022 r., IV K 127/21,
i przekazującej sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k. *a contrario*,

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonego M. B. kosztami sądowymi postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie M. B. został uniewinniony od czynu z art. 258 § 1 k.k. (czyn zarzucany w punkcie III, rozstrzygnięcie z punktu 2) oraz uznany za winnego czynu z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r., poz. 1939 ze zm.; dalej: u.p.n.) w zw. z art. 65 § 1 k.k. (czyn zarzucany w punkcie IV, przypisany w punkcie 3), za

który wymierzono mu karę grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych, po 20 zł każda i karę 3 lat pozbawienia wolności oraz orzeczono przepadek przedmiotów, a także za winnego czynu z art. 178b k.k. (czyn zarzucany w punkcie V, przypisany w punkcie 4), za który wymierzono mu karę roku pozbawienia wolności oraz środek karny w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych na okres 3 lat, na poczet którego zaliczono okres zatrzymania prawa jazdy od dnia 2 listopada 2021 r. do dnia 15 marca 2022 r. Kary jednostkowe pozbawienia wolności zostały połączone i jako karę łączną wymierzono M. B. karę 4 lat pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono okres rzeczywistego pozbawienia oskarżonego wolności w sprawie (pkt 5 wyroku). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia dotyczące odpowiedzialności karnej współoskarżonych, jak również kosztów procesu.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego zainicjowanego apelacjami wniesionymi przez obrońców oskarżonych M. B., A. B. i L. K. oraz prokuratora co do oskarżonych S. K., M. B., A. B., A. T. i R. M., Sąd Apelacyjny w Lublinie wyrokiem z dnia 30 maja 2023 r., II AKa 177/23, po uprzednim uchyleniu kar łącznych i rozstrzygnięć o zaliczeniu na poczet tych kar okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie (w tym kary łącznej i zaliczenia orzeczonych wobec M. B.), uchylił zaskarżony wyrok w części, w tym co do M. B. w zakresie czynu zarzucanego mu w punkcie III oraz w zakresie czynu przypisanego mu w punkcie 3 (a zarzucanego w punkcie IV) – rozstrzygnięcie z punktu I tiret drugie. Ponadto Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w części, w tym także co do M. B. (pkt 2.a i b) poprzez zaliczenie oskarżonemu na poczet orzeczonego w związku ze skazaniem za czyn z art. 178b k.k. środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych także okresu od dnia 27 lutego 2020 r. do dnia 1 listopada 2021 r., jak również poprzez zaliczenie oskarżonemu na poczet kary pozbawienia wolności orzeczonej za czyn przypisany w punkcie 4 okresu rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie. W pozostałej części wyrok Sądu I instancji został utrzymany w mocy (pkt III). Wyrok zawierał ponadto rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu (pkt IV-VI).

Skargę w trybie przepisów rozdziału 55a k.p.k. na wyrok Sądu Apelacyjnego w części zawierającej rozstrzygnięcie kasatoryjne dotyczące oskarżonych M. B. i A.

B. wniósł ich obrońca. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił „naruszenie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez niezasadne uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 15 marca 2023 r. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania pomimo tego, że Sąd Odwoławczy nie stwierdził, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego obu oskarżonych a jedynie, że możliwość taka istnieje”. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku we wskazanej części i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W części dotyczącej oskarżonego A. B. odmówiono przyjęcia skargi zarządzeniem Przewodniczącego II Wydziału Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 5 października 2023 r. II AKa 177/22 (WSU 2/23). Powyższe zarządzenie zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2024 r., II KZ 67/23.

Niniejsza sprawa została pierwotnie przydzielona do rozpoznania SSN P. K., który jednak został wyłączony od udziału w jej rozpoznaniu postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2024 r., II KS 62/23 [KRI 338].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skargę należało oddalić jako niezasadną.

Powodem orzekania kasatoryjnego przez Sąd odwoławczy była reguła *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k., co wprost wynika z uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Sąd Apelacyjny uchylił bowiem rozstrzygnięcie o uniewinnieniu oskarżonego M. B. od czynu z art. 258 § 1 k.k. (czyn zarzucany w punkcie III części wstępnej wyroku Sądu Okręgowego), jak również w zakresie co prawda skazania za czyn z art. 56 ust. 3 u.p.n. w zw. z art. 65 § 1 k.k., aczkolwiek – jak ujął to Sąd Apelacyjny – dotyczącego częściowego uniewinnienia w sytuacji, gdy zarzucone zachowania zostały pierwotnie zakwalifikowane jako mające być dokonane w warunkach czynu ciągłego z art. 12 k.k., a ostatecznie przypisano oskarżonemu tylko jedno zachowanie w konkretnej dacie.

Argumentacja Sądu Apelacyjnego wykazująca zaistnienie podstawy wydania wyroku kasatoryjnego z art. 454 § 1 k.p.k. jest wystarczająca dla oddalenia skargi. W świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2018 r. (I KZP 10/18,

OSNK 2018, z. 11, poz. 73), możliwość uchylenia wyroku uniewinniającego lub umarzającego postępowanie i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania związana z regułą *ne peius* określona w art. 454 § 1 k.p.k. (art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k.) zachodzi dopiero wtedy, gdy sąd odwoławczy – w wyniku usunięcia stwierdzonych uchybień stanowiących jedną z podstaw odwoławczych określonych w art. 438 pkt 1-3 k.p.k. (czyli np. po uzupełnieniu postępowania dowodowego, dokonaniu prawidłowej oceny dowodów, poczynieniu prawidłowych ustaleń faktycznych) – stwierdza, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego, czemu stoi na przeszkodzie zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. Sama tylko możliwość wydania takiego wyroku w ponownym postępowaniu przed sądem pierwszej instancji jest niewystarczająca dla przyjęcia wystąpienia reguły *ne peius* określonej w art. 454 § 1 k.p.k. Jednocześnie w wypadku reguły *ne peius* z art. 454 § 1 k.p.k. kontrola skargowa obejmuje ocenę prawidłowości zastosowania tego przepisu pod kątem spełnienia warunku, zgodnie z którym sąd odwoławczy „nie może skazać oskarżonego”. Wymaga to wykazania przez ten sąd, że gdyby nie stwierdzone uchybienie, to mógłby zapaść wyrok skazujący, ale jego wydanie nie jest dopuszczalne w instancji odwoławczej z uwagi na zakaz takiego orzekania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 2021 r., IV KS 21/21).

Zdaniem obrońcy Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie stwierdził, że jest przekonany o konieczności skazania oskarżonego, tylko skoncentrował się na wykazaniu wadliwości rozumowania Sądu I instancji i naruszeniu dyspozycji art. 7 k.p.k. Trzeba wyraźnie podkreślić, że Sąd Apelacyjny nie był władny do jednoznacznego i ostatecznego przesądzenia potrzeby skazania oskarżonego, bowiem na przeszkodzie temu stoi art. 454 § 1 k.p.k. To, co skarżący określa jako „skoncentrowanie się na wykazaniu wadliwości rozumowania Sądu I instancji i naruszeniu dyspozycji art. 7 k.p.k.” to dokładnie realizacja tych czynności, o których mowa w przywołanej tezie uchwały I KZP 10/18, które umożliwiają orzekanie kasatoryjne w związku z art. 454 § 1 k.p.k.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd odwoławczy dokonał oceny dowodów koniecznej dla uchylenia wyroku Sądu I instancji na podstawie art. 454 § 1 k.p.k., negując wnioski Sądu Okręgowego i przedstawiając własne. W odniesieniu do czynu polegającego na udziale w zorganizowanej grupie przestępczej Sąd

Apelacyjny przeanalizował przede wszystkim wyjaśnienia A. T., a także przeprowadzony bezpośrednio przed tym Sądem dowód z zeznań G. G.. Dowody te, zwłaszcza wyjaśnienia A. T., zawierają szczegółowy opis przestępczego procederu i udziału w nim M. B.. W ocenie Sądu Apelacyjnego sposób działania oskarżonych, w tym zwłaszcza ostrożność w działaniu przejawiająca się w wyborze sposobów komunikowania, przeprowadzanie transakcji w miejscach ustronnych, ograniczenie i ukrywanie kontaktów, wynajęcie domu na przechowywanie narkotyków i zamieszkanie w nim przez A. T. z powierzeniem mu określonych zadań, używanie kilku samochodów do przewozu jednej partii narkotyków oraz skala działalności, długi okres działania i sposób zorganizowania świadczą o tym, że m.in. M. B. działał w ramach zorganizowanej grupy przestępczej. Na potrzeby tej argumentacji Sąd odwoławczy przytacza stanowiska orzecznicze i odnosi je do realiów tej sprawy, wykazując, że oskarżeni, w tym M. B., brali udział w zorganizowanej grupie przestępczej.

Z kolei co do czynu przypisanego w punkcie 3 wyroku Sądu I instancji, w którym istotnie ograniczono jego opis względem czynu zarzucanego, Sąd odwoławczy podkreśla, że nie można zaakceptować stanowiska Sądu Okręgowego o jedynie jednorazowym działaniu oskarżonego i możliwości przypisania mu obrotu jedynie taką ilością środków odurzających, która została w sprawie fizycznie zabezpieczona. W ocenie Sądu odwoławczego fakt, że substancje te w ilości wskazanej w akcie oskarżenia nie zostały w sprawie zabezpieczone i nie można było ich chemicznie przebadać, nie może być przesądzający. Sąd odwoławczy wyraźnie wskazał na potrzebę uwzględnienia w sprawie także wyjaśnień A. T. przy ustalaniu zakresu rzeczywistej przestępczej działalności oskarżonego.

Powyższa argumentacja wyraźnie wskazuje, że Sąd Apelacyjny, dokonując własnej oceny dowodów i negując stanowisko wyrażone przez Sąd I instancji, po uzupełniającym przeprowadzeniu postępowania dowodowego na rozprawie odwoławczej (por. przesłuchanie świadka G. G. w dniu 10 stycznia 2023 r.) dostrzega potrzebę skazania oskarżonego za czyny zarzucane mu w punktach III i IV części wstępnej wyroku Sądu Okręgowego, w pełnym, tam opisanym, kształcie. Wobec tego stanowisko wyrażone w skardze, jakoby Sąd Apelacyjny nie wykazał w sposób należyty konieczności zastosowania art. 454 § 1 k.p.k., jest

nieuzasadnione. Dodać należy, że uzasadnienie skargi ogranicza się w zasadzie do przytoczenia *in extenso* fragmentów orzeczeń Sądu Najwyższego.

Powyższych konkluzji co do niezasadności skargi nie zmienia wskazanie zawarte w części 5.3.2. uzasadnienia zaskarżonego wyroku, zgodnie z którym Sąd Okręgowy obowiązany będzie ponownie przeprowadzić cały proces orzeczniczy w zakresie czynów, co do których wyrok został uchylony. Skoro bowiem uchylono rozstrzygnięcia co do dwóch czynów, to ponowne orzeczenie w przedmiocie odpowiedzialności karnej oskarżonego za nie wymaga przeprowadzenia postępowania. Dlatego też konieczne będzie – jak wskazał Sąd Apelacyjny w tym samym miejscu uzasadnienia – przeprowadzenie wszystkich istniejących w analizowanej sprawie dowodów, dokonanie ich oceny, a następnie zrekonstruowanie przebiegu zdarzeń, będących przedmiotem osądu w uchylonym zakresie.

Podsumowując, Sąd Apelacyjny, uchylając częściowo wyrok Sądu I instancji, prawidłowo powołał się na regułę *ne peius*, wprost wskazaną w art. 437 § 2 *in fine* k.p.k. jako jedną z przesłanek wydania wyroku kasatoryjnego.

Sąd Najwyższy z uwagi na prawne uwarunkowania skargi z rozdziału 55a k.p.k. nie jest uprawniony do oceny prawidłowości kontroli odwoławczej, tak jak czyni to na potrzeby kasacji. Zakres rozpoznania sprawy w postępowaniu skargowym jest bowiem bardzo ograniczony. Postępowanie to ma na celu jedynie stwierdzenie, czy uchylając wyrok sądu pierwszej instancji i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania, sąd odwoławczy kierował się podstawami wydania wyroku kasatoryjnego wskazanymi w art. 539a § 3 k.p.k. oraz czy takie rozstrzygnięcie było w konkretnej sprawie konieczne (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 czerwca 2021 r., III KS 1/21; z dnia 31 maja 2021 r., V KS 13/21). Mając na względzie poczynione powyżej uwagi należy uznać, że w sprawie M. B. istniała podstawa do wydania wyroku kasatoryjnego i została ona wskazana i uzasadniona przez Sąd Apelacyjny.

Z uwagi na powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ał]

